

čutja v meni — ne besede moje, temuč vaše lastne oči^u. — To rekši seže v kletko — z eno roko po enega in z drugo po drugega slavčka; in ko enega za drugim vun prinese, ju pomiluje in nagovori: „Kaj ne da, ljubeznjiva pevčka! dobrotljivi Bog vas tičkov ni stvaril za sužnost, temuč da mu prosti in veseli prepevate slavo in pa koristite ljudem — s pokončevanjem škodljivih merčesov. Ta ljubeznjivi oče tudi hoče, da ljudi razveseljujete s svojim sladkim petjem — toda ne mehkužnih in terdoserčnih mesčanov, ki vas zapirajo v ječe, temuč le pridne poljodelce in vse tiste prijatle tičev, ki vam ne kratijo naj drajšega blagra — ljube prostosti. — Kako bi li tudi vidva še mogla iz serca prepevati — zaperta v to tesno in temno ječo, med tem ko vajni tovarši, sorodniki in drugi tički prosto skakljajo po prostem germovji in drevji — prosti prepevaje med sočim zelenjem in dišečim cvetjem! Sramuje naj se terda človeška duša, ki krati tičkom to njih rajsko veselje — z vicanjem po kletkah! Jaz pa, preljuba odkupljenčka moja! ga vama ne bom kratil. Pejta z Bogom, slavita ga prosta vse žive dni, — pa ne dajta se nikdar več vjeti!^u — To izrekši poljubi vsacega verh glavice, odpre pesti, in — frrr, frrr — mu zletita oprostena jetnika izpred oči.

Tičkomil.

Novice.

V Pragi je mestna županija sklenila, da mestne učilnice morajo biti česke, kar pa nekatere nemške časopise hudo bode.

Iz domačih krajev. V cerkljanski šoli na Gorenskem je bila preskušnja 28. avg.; učencov in učenk je bilo vseh skup 516. — Od ljudske šole v Radečah smo dobili čedno natisnjen slovenski „pregled“, v katerem se zraven učilne osnove in imenika učencov tudi nahaja mičen spis „Štej čas!“, ki ga je spisal verli učenik g. P. Cebina. — Tudi farna šola v Šmartnem pri Litiu ima po svoji lepi stari navadi slovenske perijohu, iz katerih se razvidi, da je štela 357 učencov in učenk. —

Iz Servole (Škedne) poleg Tersta, 1. vel. serp. je bil pri nas učiteljski zbor pod predsedništvom visokočastitega gosp. dekana Jakob-a Koman-a, kateri so nam nekoliko časa popred sledeče 3 vprašanja v prevdarek razposlali:

1. Kako naj učitelj čudorednost (čednost in krepost) pri svojih učencih v šoli in zunaj šole z besedo in z djanjem pospešuje?
2. Kako naj učitelj ravná, da bodo otroci prav hitro čerke poznali?
3. Kaj naj učitelj stori, da se otroci ne bodo mehanično, temveč pomljivo brati naučili? —

Preden pa smo zbor začeli, smo bili pri sv. maši, katero so gosp. dekan brali. Potem so nas gosp. predsednik v šoli zbrane učitelje z ganljivim slovenskim ogovorom nagovorili, ter nam iskreno dokazali, kako potrebni in važni so učiteljski zbori. Vsaka njih besedica je v serce segala, ker so mož ne le samo v duhovskem stanu, ampak tudi vneti šolski prijatel in močna bramba slovenskega jezika. — Slava jim!

Odgovor na prvo vprašanje je bil takole :

Kdor kako delo dovršiti hoče, rabi tedaj pripravne sredstva ali pomočke. Učitelj, kateremu je pospeševanje čudorednosti naloga in dolžnost, gotovo ne bo zabredel, ako v tem poslu nebeškega učitelja posnema.

a) Naj bo sam ves kreposten; kdor namreč kaj ima, lahko dá tudi svojemu bližnjemu. Da bo pa po pravi meri delil, mora :

b) nagnjenja svojih učencov na tanko poznati. Kakor namreč zdravnik nevarnost ali boljšanje kake bolezni po znamenjih spoznati mora, ako jo hoče popolnoma ozdraviti, enako je treba, da tudi učitelj slabe in dobre strani učencov pozna, da slabe nagnjenja zatira, dobre pa krepča. Paznemu učiteljevemu očesu ne odidejo znamenja, ktere stopnjo čudorednosti svedočijo. Obnašanje v šoli in zunaj šole, družčina, tovaršije i. t. d. so izviri, iz katerih učitelj lahko vidi stopnjo čudorednosti svojih učencov. Zasaci p. učitelj učenca (kteri pa ne vé, da kdo nanj pazi) pri igri, naj ga pri naj prvi priložnosti vpraša, da naj mu vestno pové, s čim se je o prostem času pečal, ali znabiti s postopanjem ali z igro i. t. d.; — in ako se učenec izgovarja, opravičuje in krivico tají, ali ne kaže tako obnašanje nepokorščino, lažnjivost in nagnjenje k igri? Ali ni to plevel, ktereга mora učitelj s korenino ruvati? — Učitelj bo pa to le takrat storil, če bo,

c) kakor božji učitelj, otroku prav živo in jasno v izgledih razkladal vse slabe nasledke nepokorščine, lažnjivosti, igre i. t. d. Za to primerne bi bile povesti hudobnih sinov Helita, kazni Ananija in Saffire in igravcov v Noe-tovem času; če bo na dalje imenovanim pregreham nasprotno čednosti, pa tudi njih srečne in blage nasledke goreče povikševal in razjasnoval s primernimi izgledi.

d) Taki nauki morajo biti učencom lahko razumljivi in njih razsodbi popolnoma primerni. Če kje veljajo besede, da naj učitelj z otroci po otroško govori, gotovo tukaj veljajo. „Pazi pa naj tudi, da bo njegovo govorjenje spodobno, nikakor pa svetosti čudorednosti nasprotno.“

e) Naj pospešuje čudorednost vsaki čas in pri vsaki perložnosti v šoli in zunaj šole. Učitelj naj p. hvali, kjer hvala pomaga, naj graja in svari, kjer bi hvala škodovala. Ena sama beseda o pravem času več stori, kot cele pridige o nepriložnem času. Vsi šolski predmeti, tako tudi vsakdanji primerljeji so učitelju bogati studenci za pospeh čudorednosti. Tako p. so štiri letni časi, cerkvene slovesnosti, nenadna smert kake osebe i. t. d. pripravne sredstva, da se otroci lahko vadijo in napeljujejo k čednosti.

Vse tako ravnanje pa bi bilo brez prida, če bi učitelj to, kar z besedo uči, tudi sam v djanju ne kazal. Njegove besede bi le mečile, ne pa vleklo, kakor znani pregovor pravi: „Beseda vabi, izgled pa grabí.“ Zastonj bo učitelj otroke k pobožni molitvi napeljeval, če pa sam vpríčo otrok pobožno ne moli. Zastonj bo njegovo svarjenje zoper igro in zoper druge take napake in razvade, ako bi sam večkrat, ali vedno zahajal v take nespodobne kraje, kjer bi ga mladost vidila. Naj učitelj po tem še tako lepo uči, še tako serčno opominja, še tako po očetovsko svari, — otroci mu ne bodo in mu ne morejo vsega takega uka verjeti, in tedaj se tudi po njegovem nauku ne bodo ravnali. Z

eno besedo: Hoče učitelj čudorednost pri učencih pospeševati, naj jim bo z besedo pravi vodnik, v djanju pa ogledalo, v katerem učenci vse čednosti vidijo. *)

V Kranji se je po cesarskem poterjenji ustanovila spodnja gimnazija (4 latinske šole). Prve dve šoli se začneta že letos 14. okt. —

Iz Ljubljane. Ljubljanske gymn., rečne in ljudske šole se začnejo s sv. mašo 1. okt. Verli učitelj veroznanstva in slovenščine v realki, čast. g. Lésar je že spisal za realko in za 1. lat. šolo kerščanski nauk, in zdaj zavoljo tega ne bo nikake ovire za razlaganje verozakona v slovenskem jeziku.

Iz Lubljane. Izgledi slovenskega pisanja, ktere je slavni lepopisec g. Jan. Levč, učitelj v Terstu, že pred nekimi leti na svetlo dal, se zdaj po znižani ceni po 40 kr. prodajajo pri g. Terpinu v Ljubljani. Tem izgledom je pridjano tudi izverstno napeljevanje, kako naj se učenci po naj boljši poti pisati vadijo. Prav živo jih tedaj priporočamo vsem slov. učiteljem in priateljmom lepega pisanja.

Iz Ljubljane. „Novice“ so nam prinesle veselo novico, da se bo po vik. dovoljenji napravila narodna čitavnica v Ljubljani. Oglasi zastran vstopa v čitavnico se zročujejo začasno g. Blaznikovi tiskarnici ali pa štacuni g. Fr. Ks. Souvana v Ljubljani.

Iz Ljubljane. Pri letošnji konzistorialni preskušnji je bilo 10 učiteljev, kteri so izdelovali te le vprašanja: a) Es ist ein Brief zu verfassen, in welchem ein Lehrer nach gut bestandener Consistorial-Prüfung seinem Freunde schreibt und ihn aufmuntert, sich auch bald für dieselbe vorzubereiten, wo er ihm zugleich gemüthlich dazu anrath. (Po nemški.) — b) Auf welche Unterschiede zwischen der slovenischen u. deutschen Sprache hat der Lehrer, welcher nach der „praktična gramatika“ unterrichtet, bei den einzelnen Redetheilen besonders aufmerksam zu machen? (Povoljno, po slovenski ali nemški.) — c) Es sollen die verschiedenen Satzgatungen angegeben und mit Beispielen beleuchtet werden. (Po nemški.) — d) Es sind die verschiedenen Formen der slovenischen Zeitwörter kurz anzugeben. (Povoljno.) — e) In welchen Punkten unterscheidet sich die neue deutsche Rechtschreibung von der vorigen? (Po nem.) — f) $2\frac{1}{2}$ Ellen Tuch kosten 15 fl.; wie hoch kommt die Elle? (Beizubringen, wie die Auflösung ohne Regel de Tri leicht geschehe.) — g) Für einen Rock braucht man $3\frac{1}{4}$ Ell. Tuch von 2 Ell. Breite; wie viel wird man brauchen, wenn dasselbe nur $\frac{1}{4}$ Ell. breit ist? (Beizubringen. Povoljno.) — h) Wie bringt man das schriftl. Dividiren bei? (Povoljno.) — i) Jemand war in seiner Spekulation sehr glücklich, und gewann mit seinem Betriebskapitale von 120.000 fl. 25 $\frac{1}{10}$. Darum hat er $\frac{2}{3}$ von diesem Gewinne verstitet, u. z. in Obligazionen im Kurse von 82. Um das andere Drittel kaufte er sich aber Gold an, wo das Agio 35 war. Wie hoch ist die gemachte Stüftung, u. wie viel Dukaten hat er dafür bekommen? Die allfälligen Reste beim Ankaufe der Obligazionen unter 50 und des Goldes vertheilte er unter die Armen, jedem zu 5 kr.; wie viele wurden theilt? — k) Ein Kaufmann verkauft $76\frac{2}{3}$ Stück Leinwand zu $16\frac{1}{2}$ fl.; bekommt aber dafür bloss Wein, den Eimer zu $7\frac{1}{2}$ fl. gerechnet; wie viel Eimer u. s. w. — l) Kako se otroci lažnjivosti varujejo ali pa se je odvajajo? — m) Wie und

*) Zahvalimo za poslano, prosimo za objubljeno!

wann sind die Wiederholungen anzustellen, und welchen Nutzen gewähren sie? (Povoljno.) — n) Wie sind die Uebungen in den schriftlichen Aufsätzen an den Trivialschulen vorzunehmen und zu behandeln?

Premembe v učiteljskem stanu.

G. Izidor Kadivec, poterjeni pripravnik, pride zač. v Planino; — g. Anton Petrovič iz Črnega verha pri Idrii zač. v Horjul; — g. Janez Pleško, pot. priprav., zač. v Cerklje. — G. Leop. Krapš, uč. v zg. Tahinji se je službi odpovedal. — G. Anton Sedej, uč. v Dolah, je umrl. N. m. p.

Imenik visokočast. in čast. g. g. naročnikov. 346. 347. 348. 349. 350. 351. Ogleda. ljudsk. šol v Duini, v Lucinici, v Kanale, v Tolminu, v Fliču, v Cirknem. — 352. Jak. Tavzes, uč. v Prečni. — 353. Pet. Gross, uč. v Hinah. — 354. Mih. Samec, uč. v Gorici. — 355. Jož. Komarc, uč. v Št. Andražu. — 356. Jak. Doljak, vik. v Cerovem. — 357. Andr. Dražček, uč. v Solkanu. — 358. Flor. Kaliger, naduč. v Čermošnjah. — 359. 360. Učenci in učence IV. razreda v Ipavi. — 361. Ant. Hribar, uč. v Ipavi. — 362. Jak. Kokal, uč. pri sv. Jurju pod Tabrom. — 363. Fr. Bauer, uč. v Črešnovcu. — 364. Fr. Zupan, uč. v Poljanah. — 365. Ant. Finc, fajn. v Železnikah. — 366. Dr. Jernej Levčnik, dekan v Št. Mohoru. — 367. Mat. Rant, uč. priprav. v Idrii. — 368. Jan. Klapšič, fajn. na Ovsišah. — 369. Jan. Budnar, kapl. v Starem tergu. — 370. Ant. Slivnik, uč. v Št. Vidu. — 371. Ant. Smrekar, uč. v Toplicah. — 372. Fridr. Zakelj, c. k. gim. uč. na Reki. — 373. Jak. Koman, dekan v Servoli. — 374. Andr. Skrabec, fajn. v Toplicah. — 375. Fr. Urajner, duh. v Toplicah. — 376. Andr. Marušič, c. k. gimn. katehet v Gorici. — 377. J. Šolar, c. k. gimn. prof. v Gorici. — 378. Mih. Debelak, katehet v Terstu. — 379. J. Korpnik, uč. v Šitari. — 380. J. Vilhar, tergovec v Ljubljani. — 381. Pet. Kogoj, uč. v Tmini. — 382. Ant. Gogala, uč. v Begnah. — 383. Drag. Kaliger, uč. v Kastavu. — 384. Dr. Fr. Močnik, šolski svetovavec in nadzorn. realk. in ljudsk. šol v Gradcu. — 385. Leop. Belar, uč. na Brezovici. — 386. Jak. Šerak, uč. v Čemšeniku. — 387. Juri Birtič, uč. v Zagorji. — 388. Jan. Jarm, uč. v Šmarji. — 389. Jan. Navratil, c. k. uradnik najv. sodnijske na Dunaji. — 390. Fr. Zajec, uč. v Poljancih. — 391. Mat. Bernik, uč. v Sorici. — 392. Jan. Trojar, uč. v Logacu. — 393. Fr. Pustaverh, kapl. v Velesovem. — 394. Andr. Bohinc, fajn. v Cerkljah. — 395. Pereg. Videmšek, uč. v Mirni. — 396. Jož. Jerič, fajn. na Dobovcu. — 397. Silv. Kešc, fajn. v Begnah. — 398. Mat. Prežel, fajn. na Premu. — 399. Jan. Koman, šolski vodja v Terstu. — 400. Emil vitez Stöckl, dokt. zdravništva v Ljubljani. — 401. Ant. Vavru, c. k. gimn. prof. v Ljubljani. — 402. Mat. Torkar, kapl. pri sv. Petru v Ljubljani. — 403. Jan. Globočnik, šolski vodja v Kranji. — 404. Bl. Košier, fajn. v Šitari. — 405. Pipan, kapl. na Vojsčici. — 406. J. Urbas, kapl. pri sv. Jurju. — 407. Pet. Svetlin, kurat v Kastelnuovi. — 408. Mat. Skok, uč. v Barkolji. — 409. Dom. Čolnik, posestn. na Drvanji. — 410. Lovre Rozman, kaplan v Šentjanži. — 411. Jan. Bonác, prof. v Alojzjevši. — 412. Fr. Bradaška, c. k. gimn. prof. v Zagrebu. — 413. Prečast. nadškofljestvo v Gorici.

Popravki. V 9. listu „Uč. T.“ na 146. str. v 11. v. od zg. beri: več, ne manj. — na 147. st. v 9. v. od sp.: primeri, ne premeni, — v 6. v.: števili primerjate, ne čerti primenite, — na 153. st. v 14. v. od zg.: čudega, ne čudega.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milo.